Sunt aşa cum se cere în aceste vremuri demonice,
în aceste vremuri pur şi simplu stupide,
încât îmi pare, adesea, că joc într-un film din categoria
celor date doar noaptea, târziu, la televizor, şi care, atât de încâlcite
şi încă netitrate, nu sunt urmărite până la capăt de nimeni.

Se navetează continuu, întreţesut, dus-întors-dus-în(tre) cele două nivele ale realităţii, complementare, comunicante, „tărâmul acesta" şi „celălalt", al datului terestru, imediat, şi al zării mitului –, ca fiind de fapt unul. La asta e bună poezia, pare să ne spună MB, definindu-o, surprinzător, în termeni paulini, ca *singura mea rădăcină, primăvară de primăvară, şi totodată singura oglindă – o mică oglindă de buzunar – în care mi s-au arătat, uneori, la fel ca prin ceaţă, anumite imagini din rai.* Este atins aici punctul sensibil, motorul poeticii în discuţie, motivaţia ei primă şi ultimă. Raiul, aşadar, particula lui originară, unitatea şi armonia, nu sunt praf şi pulbere, cu totul dispărute, ci numai camuflate, risipite, decăzute, iar poetul tocmai asta râvneşte prin reflecţia scrisului, o reabilitare, o reconstrucţie, bazată pe acele furtive „anumite imagini". Epopeea lui Ghilgameş, Cărţile morţilor, Guènon, Eliade, dar şi poveştile şi tradiţiile imemoriale ale satului trăite în copilărie pe viu, sunt referinţe la îndemână. Trecerile de nivel par trombe ritualice, glisări de năzăriri fireşti, cu nostalgia vârstei aurorale – întâmplată la ţară *printre conace boiereşti părăsite* –, şi tânjirea aceea perpetuă după năluca ei în dureroasă, intimă destrămare. *Trista strigare în pustiu* nutreşte eul liric fatal idolatru cu o rară febricitate a suferinţei. O suferinţă dizolvantă, cu anume rost purificator, în iubirea pentru *goliciunea tencuită cu ecouri a femeii...*

În cadru domestic, relaţia de cuplu complicată biblic îi oferă poetului, însetat de dezvăluiri psiho-carnal-abisale, prilejul realizării unuia dintre cele mai răscolitoare reportaje lirice din poezia contemporană. Tentaţia narativităţii, realismul şi precizia descrierii, com-pătimirea sexului aşa-zis slab în dinamica jocului amoros – contradictorie, alambicată, contorsionată şi totuşi în final dătătoare de unime, măcar ca iluzie –, asigură poemului *Femei şi bărbaţi*, în volumul *Viaţa din viaţa mea,* expresivitatea de fruct interzis, provocator probabil ardentelor furii feministe – risc asumat de poet cu sacră inconştienţă:

Dacă ar trebui să-i mulţumesc pentru ceva anume
lui Dumnezeu
este faptul că nu mi s-a dat să fiu femeie: să pierzi, lună
de lună, sânge, zile în şir.
Să fii trezită, în zori, sau când vine, băut, de la crâşmă,
noaptea târziu, de insistentele mângâieri ale bărbatului,
pe coapse şi pe rotunjimile fierbinţi ale sânilor,
apoi începe lupta, dezmăţul, încăierarea,
începe grotescul spectacol cu o căprioară devorată,
fără milă şi fără scrupule, de lupul flămând.
În loc să-i arăţi cât eşti de puternică,
preferi să-l strângi, avidă, în braţe. Îl mângâi de parcă el ar fi,
în mintea ta tulburată, o victimă:
cel treierat, cel prins în mreajă, în nevăzutele fire magice
ale unei capcane.
Gura lui lacomă şi aerul fierbinte al respiraţiei sale.
În loc să te aperi, doar te prefaci că te aperi. Eşti moale
ca o păpuşă de cârpe: un truc prin care îl încurajezi
să sape tot mai adânc în tine,
până când umilinţa la care eşti supusă – o umilinţă tipică –
se preschimbă în voluptate.
Până când biblica lui duşmănie – şi pe care o îngădui
şi o stârneşti – este resimţită drept un amestec de tandreţe,
uimire şi frică: frica să nu fiţi surprinşi de un înger
(s-ar speria sărmanul şi ar suna, repede, la 1-1-2),
frica să nu dureze totul prea puţin şi mai ales teama
de posibila amestecare a trupurilor, încât să nu se mai ştie
care este unul şi care celălalt, care sunt ochii tăi şi care sunt
coastele lui.
Carne însetată de carne. Un ritual pe a cărei durată încerci
să te ascunzi de tine,
în el: de firea ta lunatică, vicleană, ierboasă şi de grija
ca nu cumva, dimineaţa, la serviciu, să te dai prin ceva de gol.

Invocaţia figurii materne, de fiecare dată memorabilă, este concurată intens de cultul soarelui, tutelar în lirica de faţă. Cum spuneam, remisia în vremi şi stări diferite e un procedeu navigant omniprezent. Imagini precum cea a *copilului* ţinându-se de *fusta infinită a mamei* sunt parcă restul/rămăşiţa unei foste desfăşurări epopeice scufundate, ca integralitate, în uitare, şi scoasă la lumina mesei de scris, pe bucăţi, acum. Iată o asemenea scurtă secvenţă:

Chiar aşa: mă fac din nou mic şi, vreme de câteva zile,
la fel ca în adevărata copilărie,
mă ţin de fusta infinită a mamei, seară de seară,
temându-mă să nu cumva să mă răpească şi pe mine soarele
când o ia, ostenit, în direcţia beznelor.

Aici, referinţa la *Fragmente din regiunea de odinioară,* volumul lui Virgil Mazilescu din 1970, se impune, ambii autori fiind poeţi monadici. *A fi blestemat să treci prin viaţă/ cu becul de o mie de waţi al poeziei în ochi*, sigur i-ar fi plăcut lui Mazilescu, prin adevărul dramatic, limpede spus. Dar, dacă la Mazilescu „regiunea de odinioară" trasa un simplu fundal epifaniilor textuale, mai degrabă nostalgic-abstract –, la MB aceeaşi entitate metafizică, tărâmul originar, deţine contur şi identitate precise: e, transfigurată, „străvechea lume a cătunelor" gorjeneşti pe cale de dispariţie sau dispărută deja. Memoria poetului o salvează, o conservă şi ne-o restituie, vie, pulsatilă, grea de materialitate, densă de mentalităţi precreştine insinuate în postmodernitatea cea mai recentă. Teribila tensiune a viziunii sugerează, înfundat, iminenţa eschatonului. Fără a deveni sâcâitoare, e totuşi starea dominantă, tipică acestei poezii. Ca din perspectiva unui „fund de ochi" supradilatat se tânjeşte dureros după lumină: poate lumina astrului zilei, poate – de ce nu? – lumina transsubstanţierii, venirii salutare a lui Crist:

O păstaie din care voi cădea şi eu: această lume.
Sfârşitul: cum să-1 respingi,
când el se apropie de tine cu binişorul,
în pofida ochelarilor săi negri!
O lume în care şi ţurţurii de gheaţă ai streşinilor
şi morţii de sub iarbă
unde strigă întruna „lumină, lumină, lumină"
sunt asemenea cifrelor de sub linia unei fracţii.
„Lumină, lumină, lumină" – strigă întruna morţii sub iarbă.
„Lumină, lumină, lumină" – strigă sămânţa, clocindu-şi, în brazdă,
îngânduratul ei centru de greutate. La un singur cuvânt
– lumină –
se reduce vocabularul îngerilor cioplţi, în marmoră,
prin cimitire.
Doar pentru cârtiţe lumina este un monstru:
un monstru ce se îngraşă cu întunericul lor.
Doar ele se tem de lumină şi o detestă
şi, împreună cu ele, şi liliecii: aceste jucării dintr-un petic
de piele şi câteva arcuri subţiri de oţel.
Aceste obiecte mecanice – uşoare şi simple –
zburând în zig-zag, noapte de noapte, printre case.

De la debutul cu *Obrazul celălalt al lunii*, 1982, până la recentul volum *Viaţa din viaţa mea*, Mircea Bârsilă îşi bate nonşalant monedă cu portretul său poetic, stăpân pe marca sa, pe sunetul său, pe inventarul şi teritoriul său, pe viziunea personalizată ce guvernează al său topos, cu un registru stilistic şi tematic obsesiv, diversificat, debordând din matca tradiţionalismului incipient şi oferindu-se deschis, cu tact şi măsură, problematicii unei postmodernităţi crizate. O selecţie de 120-130 de pagini din această poezie va fi de bună seamă eveniment. După mine, comentatorul acelei culegeri nu va putea să-şi încheie analiza critică decât cu concluzia simplă, firească: „Cititorul de bună credinţă va recunoaşte în antologia *O linie aproape neagră*, sau *Monede cu portretul meu*, sau *Viaţa din viaţa mea*, cartea unui mare poet."

Vă mulţumesc.

(duminică, 24 mai, Tg. Cărbuneşti

La asta e bună poezia, pare să ne spună MB, definindu-o, surprinzător, în termeni paulini, ca *singura mea rădăcină, primăvară de primăvară, şi totodată singura oglindă – o mică oglindă de buzunar – în care mi s-au arătat, uneori, la fel ca prin ceaţă, anumite imagini din rai.*

Simplitate şi acurateţe

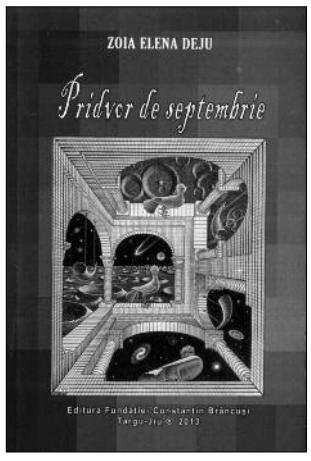

Poeziile doamnei Zoia Elena Deju realizate din câteva notaţii – asemănătoare liniilor din care este alcătuită plasticitatea unei schiţe reuşite – pun în lumină o poetică al cărei princiu rezidă în decantarea completă a stărilor lirice şi în eliminarea din text a tuturor elementelor care nu participă la esenţializarea mesajului.

M.B.

Poeta **Zoia Elena Deju** se află la cea de a cincea carte de versuri. Poeziile din *Pridvor de septembrie* (Editura *Fundaţiei Constantin Brâncuşi,* Târgu-Jiu, 2013) se remarcă, în primul rând, prin simplitatea şi acurateţea discursului liric. Cuvintele sunt alese cu grijă şi sfială de parcă autoarea s-ar teme să nu le strice liniştea în care stau ascunse.

Zoia Elena Deju are o delicată structură sufletească şi, în consecinţă, preferă rostirea discretă, aluzivă şi înfiorată, în genul lirismului pe care-l conţine haiku-ul. Reveriile sale ,,de septembrie", această lună în care totul, de la lumina piezişe a amiezei, la îngălbenirea treptată a frunzelor, predispune la melancolie, sunt textualizate în scurte poezii care au fineţea unei pânze de borangic. Fiecare poezie conţine cel puţin o structură lirică în spirit de haiku: ,,cântec de toacă/ ciocănitoarea/în plopul uscat" (*cântec de toacă*), ,, în smerenia dimineţii/ roua/diamant şlefuit" (*cum ar mai putea*...), ,,paparude cu lauri/de bozii/în colbul amizei" (*paparude cu lauri*), ,,cu suflet de prunc/hoinăresc/în gloria asfinţitului" (*gloria asfinţitului*), ,,în toate/un plânset/abia perceptibil/ al demiurgului" (*ape lustrale*), ,,taur ridicat/din praf/poemul îşi scutură/coama" (*viziune*), ,,mesaje cifrate/ smulgându-se/ din limba de foc/ a jertfelnicului" (*peană ori pean*), cu lacăte grele/se-nchide/în tăceri subţiri/cercul" (*spic de lumină*).

Unele poezii sunt alcătuite din câteva haiku-uri juxtapuse, iar ,,rezultatul" liric este întru totul excepţional: ,,nu mai am amintiri/ precum cei înveliţi cu nouri//echilibrul între cuvinte/mă face să trec/fără teamă/pe muchea prăpastiei//jos/ în vale/copilăria curge ca mierea"(*pe muchie*), ,,bate ascuţit clopotul/de argint/în foişorul/fiinţei mele//m-am dizolvat/într-o violetă magie/şi plutesc/pe cerul urzit/între comete –//la pândă neadormitul/ochi al neantului" (*dizolvare*), ,,rămân departe/de iureşul/păpădiei//caut steaua/ căzută/în amurgul/ incendiar//pe dunga orizontului/ rătăcitoare/ siluete de heruvimi" (*prin iureşul păpădiei*).

Reflecţiile, filtrate emoţional, faciliteză glisarea de la percepţia optică a datelor pe care le oferă realul la raportul de tip meditativ cu existenţa, un raport în evantai, care cuprinde nostalgii şi reverii iscate dintr-o sensibilitate lirică acută (,,cum aburii deasupra/ mării/amintirea evaporată/şi iluzia/că totul se va întoarce/ odată cu ploile" ; - *cum aburii*), trăiri ce vizează esenţa iluzorie a vieţii ,,de probă/sau de împrumut" şi, respectiv, zadarnicele ei promisiuni (,,anotimpurile/ în rotirea lor/înnoitoare/trec viaţa din seminţe/în iluzii/cu întregul alai de promisiuni"; - *alai*), gânduri ce transcriu direct efemere stări de revoltă existenţială (,,mă cufund într-un strigăt fără răspuns"; - *înfloreşte castanul*) sau care vizează, aluziv, condiţia omului sub semnul trecerii (,,cu amintirea/toiagului/cutreier povestea/ ciocârlii/în dezmăţ solar//în depărtări/ Ţara Făgăduinţei": - *toiag*) şi, implicit, al îndepărtării de fericita vârstă a copilăriei: ,,un spic de lumină/înrădăcinat/în pridvorul cu muşcate" (*spic de lumină*).

În poezia intitulată ,,toiag", starea de amărăciune existenţială este textualizată prin apelul, în portativul mitului literar, la figura tragică a lui Absalom, în vederea obţinerii unor efecte lirice surprinzătore: ,,din pletele/ sălciilor/nu cred că Abesalom/m-ar salva".

Într-o altă poezie, este valorificat într-o interesantă cheie personală motivul corbului din celebra poezie a lui Poe: << ,,deschide-i nu-l lăsa acolo/în cadrul ferestrei/să-i sângereze zbătându-şi/aripile!"//dar de ce l-aş lăsa/ar putea fi un corb cobitor/şi eu nu am statuetă/Palas Atena să se aşeze//,,deschide-i şi va intra/frumos în ramă/ aşezându-se/ toată veghindu-ti viaţa/ şi toată dormindu-şi/ moartea" (*În cadrul ferestrei*).

Nu lipsesc din această carte nici aşa-numitele poezii despre poezie: ,,poemul cu toată/cenuşa/cum tăcerea fierbinte/între cuvinte"(*dimineti de armindeni*), ,,pânda poemului/între lumină şi umbră/de veghe/ln lanuri târzii" (*de veghe*), ,,taur ridicat/din praf/poemul îşi scutură/coama" (*viziune*).

Poeziile doamnei Zoia Elena Deju realizate din câteva notaţii – asemănătoare liniilor din care este alcătuită plasticitatea unei schiţe reuşite – pun în lumină o poetică al cărei principiu rezidă în decantarea completă a stărilor lirice şi în eliminarea din text a tuturor elementelor care nu participă la esenţializarea mesajului. Simplitatea şi acurateţea textelor sale implică, deopotrivă, sensibilitate şi luciditate: ,,luciditatea şlefuitorului de lentile".

MIRCEA BÂRSILĂ

TĂCEREA FRUCTULUI, COMPLICITATEA FLORII

Aproape de fiecare dată când vine vorba de zona Ardealului, mă cuprinde o stare emoţională aparte, o nostalgie dulce-înveninată a amintirii. De acolo vine şi Iulia Paţiu şi editorul cărţii sale (*Fructul întors în floare*, Editura Limes, Cluj, 2014), poetul Mircea Petean. Poezia Iuliei încearcă să definească un spaţiu ermetic, ce tinde spre structura labirintică a fiinţei umane. Îndrăgostită de muzică şi de pictură, autoarea ne avertizează că „în rana" ei „nu poate locui oricine" fiindcă acordurile muzicale se împletesc într-o „schemă de vârtejuri în care punctul moare"... Ştim că punctul este elementul din care porneşte orice drum în pictură. O simplă „atingere de cuvânt fără cuvinte" pare, la prima vedere, un nonsens. Şi totuşi spectrul picturii oferă o astfel de mângâiere, tăinuită în substanţa lichidă a dorului care „curge pe înnoptat" precum „între pieire şi păcat rămân tăceri pentru a trăi".

Întâmplător sau nu, definiţia, dată de autoare, golului sufletesc, creionat ca „o genune de cuvinte", ne reactivează imaginea imediată a trenului vieţii „când am păcătuit? / când am urcat în tren sau când am coborât? / tac ruşinată / şi ce expresie în ochi / când / merge trenul în neştire întorcându-mă vie în călătorie". Tablou sau puzzle, versul Iuliei capătă contur prin sugestie şi ambiguitate în „tăcerile mărginite de tristeţi nemărginite" când poeta însăşi tulbură „timpul prin sălbăticie" culegând acel straniu „pumn de amintiri" căruia îi oferă măreţia întregului. Joc, vis, dorinţă? O poezie ca un semn de întrebare, o poezie-freamăt sau gând ascuns în pragul spovedaniei.

Iulia Paţiu nu ocoleşte nici sentimentul sacralităţii, pe care îl transferă deseori în profan ca „un licurici de taină din cenuşa privirii scăpat" pentru a-i face fiinţei poetice „elegant declaraţii / aproape tânăr / îşi cerne din cerul liber metamorfoze secrete la ora de / stâncă de sete adâncă / şi rupe ţesuturile tăcerii cândva" crezând „în taina pictorului de portrete / dacă n-auzi culorile necunoscute". Prin flashuri, frânturi sau crâmpeie, poeta încearcă să recompună esenţa unei strări, apelând frecvent la imaginaţia lectorului de a crea povestea, de a o integra într-un decor flexibil, pliabil, mai exact, pe orice cadru al timpului sau al expansiunii trăirii intrerioare: „o / şi / cât am suferit / de-am răscolit / şi cerul şi pământul / şi rana nevăzută îmi sângeră de-atuncea / ca într-un ecou aprins, / profund, târziu înmărmurind la viu cicatricea". Acest aparent conglomerat de strări, se limpezeşte subtil, dezvăluind, la un moment dat, cheia gândului poetic, bine ascunsă într-un „cromozom spiritual": „aici dincolo de circumstanţe / perspectiva face tot / şi mă supun legilor naturii fără speranţe / în eul meu de celule energia cosmosului pătrunde / să mă cunosc cu posibilităţi nelimitate reale / din zale / aici dincolo de circumstanţe / perspectiva face tot" iar reîntâlnirea poetei cu propriul *eu* devine evident marcată de transferul dintre circumstanţe şi perspectivă.

Visul sacralităţii, distorsionat involuntar, de materialitatea sa. Neputinţa menţinerii sacralităţii dorite este şi ea încondeiată de poetă: „pe pacea / şi / pe sabia / lui Iisus / mă frâng", o frângere simbolic reiterată de forma crucii, pe care sunt răstigniţi bărbatul şi femeia, masculinul şi femininul, carnalitatea şi patima, ca „ţintă perfidă" iar „rămăşiţele" lor „de inimă strigă plutind pe mare / vremuirea ce trece timpul înapoi a spulberare". Eul, scufundat în dorul poetic, citeşte încă „gânduri scrise pe zbor extraterestru" dăruind un „chip sufletului unind mintea cu dragostea / şi cu întrebările"... „Copilule, chiar azi am o problemă de trecut în fapt" iar copilul din noi, îmbătrânit cronologic, aşteaptă încă „Paştii / cu aura sărbătorii". „Şi iubesc dar nu iubesc îndeajuns / să pot muri pe crucea însingurării" strigă glasul poetei, revenit în plan uman „mâine nu ştiu ce va fi, dă-mi mâna ta! / nu ştiam că te iubesc atât de mult /... / mi-e dor de-o dragoste adevărată / de-o iubire spusă în tăcere dincolo de flacăra-durere / ... / e și mai greu să fii mereu la porți / cerșind viață de la morți".

Un joc inedit al sms-urilor culminează într-un „sms de dat": „tandră indiferență iubirea participare tăcută / în salvarea imboldului către ființă / jocul din turnul cel înalt / aici, / acum / în prezența celuilalt / credință pe miza existenței și-a magiei / fără grabă / și fără speranță / în fluviul curentului afectiv dorință". Un „sms de frunză hoinară" reînvie stilul versului popular.

În partea finală a volumului, versul capătă aspect de panseu: „dragoste / îmi fac casă lângă stele / să te renasc pictând cu îngeri / flori și mere / ... / tandrețea unei atitudini / când timpul îl nemurești în mine / n-ai să mori".

Ar fi nedrept să opresc aceste gânduri, fără a remarca grafica realizată special pentru acest volum, de pictorul Gheorghe Aştileanu. O grafică precum un strigăt de moarte şi de viaţă – clipă de extaz agonic a creatorului contopit cu universul pentru că însăşi „moartea are / viaţa / ei" iar jocul iubirii se doreşte continuat până dincolo de Apocalipsă, fiindcă abia acolo şarpele îşi pierde puterea, înţelepciunea, voinţa. Sub semnul său ambiguu, trăieşte însăşi ispita de a empatiza cu ceea ce a scris criticul Ovidiu Pecican pe coperta patru a volumului: „Din locul vorbirii Iuliei Paţiu lumea, cuvintele și suflul care le animă deopotrivă se văd într-o indispensabilă osmoză. Nu se poate preciza când ceea ce desemnează vocabulele sunt fapte, când obiecte și când ziceri, căci retorica și gramatica unei unități centrifugate într-o manieră esențială și oarecum primordială fac din toate una și din unu fac felurimi. Poate că sentimentele, poate că gândurile sau poate că pur și simplu prezențele frugale și rapace de aici și de dincolo sunt protagonistele acestei lirici. Dar evenimentul ei se petrece în cuvinte, în umbra cuvintelor și în norul auriu de deasupra lor".

„Fructul întors în floare" este un „fruct răstignit" în petalele acesteia; privind „între lut și cer" odihna unor „culori clandestine" și zbuciumul mâinii care le animă, continuând jocul iubirii până la sfârșit...

AMALIA ELENA CONSTANTINESCU

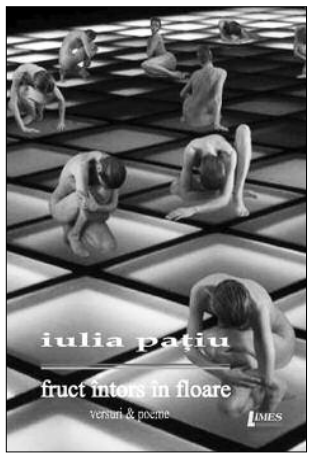

cronici

Ion Popescu-Sireteanu

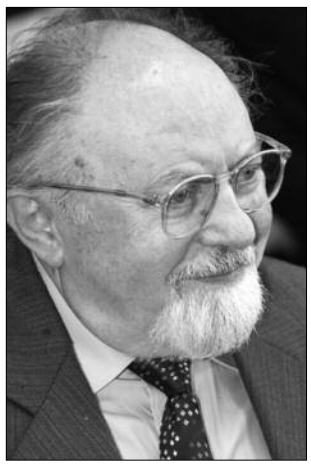

Numele istoric românesc TIHOMIR

Un nume istoric din a doua jumătate a secolului al XIII-lea este **Tihomir**, tatăl lui Basarab Întemeietorul, un urmaș al lui Seneslau. Acest nume nu este o apariție cât de cât ciudată. În anii 1198-1199 **Tihomir** era numele unui vlah menționat într-un hrisov dat de regele sârb Ștefan Nemanja (Dragomir, **Vlahii**, 19). În același document găsim și alte nume de vlahi terminate în **-omir.** Ion Conea, în **Basarabii**, 14, amintește numele de munte Tihomir, de la apus de Tismana, probabil **Culmea Tihomirului** dintre Tismana și satul Sohodol. În **Dicționarul Toponimic Român. Oltenia**, **vol. 2**, 286, găsim **Culmea Tehomirului**, în satul **Tehomir**, comuna Slivilești, județul Gorj.

De la numele **Tihomir** s-au creat numele de sate **Tihomerești** (N. Drăganu, **Românii în secolele IX-XIV pe baza toponimiei și a onomasticei**, 234) sau **Tihomirești** (V. Ioniță, **Nume de locuri din Banat**, 33).

În N. A. Constantinescu, **Dicționar onomastic român**, 389, numele **Tihomir** este inclus în familia radicalului **Tih**, care ar veni la noi din sl. **тихъ** „liniștit" sau din **тихый** „tăcut" după Ioan Bogdan. Aici sunt încadrate numele **Tih**, **Tiha**, **Tihul, Tiheşti**, **Tihaci**, **Tihan**, **Tihoc** și **Tâhomir** ori cu deformări **Tugomir** și **Tocomer.**

După **Baza de date antroponimice** (**BDAR**) de la Facultatea de Litere a Universității din Craiova, prof. univ. dr. Teodor Oancă mă informează că numele **Tihan** apare de 905 ori, **Tihu** de 150 ori, iar **Tihulcă** de 476 ori, cu frecvență în toate provinciile românești.

Gh. Bolocan și colaboratorii, în **Dicționar entopic**, 11, 235, înregistrează **tihăraie** cu sensurile: 1) „loc cu tufăriș și mărăcini, pe teren neregulat"; 2) „coastă care se povârnește brusc"; 3) „locul pe unde se rostogolesc pietrele; râpa din care se rupe pământul"; 4) „coastă repede greu de urcat; 5) „loc în pădure cu vegetație bogată, deasă, încâlcită, unde nu poți intra". De la Porucic este preluat sensul „râpă", iar de la Rotaru și Oprescu sensul „loc râpos și împădurit; povârniș pe coastele unui munte". Autorii îl compară cu magh. **cihere**. Pluralul **tihărăi** înseamnă „locuri ascunse în păduri greu de străbătut".**Tihărog** are sensul „locuri cu tină și nămol", iar **tihlă** „suprafață acoperită cu vegetație, cu copaci de diverse soiuri. În Dolhești, județul Suceava, **tihăraie**, pl. **tihărăi** este „ascunzătoarea lupilor", iar **ticăriș** este „loc din pădure cu copacii foarte apropiați" (Moldovanu, **Chestionar**, 109, nr. 533).

Tihăraia se numește un munte în apropiere de Rarău. **Tiha**, **Cascada Tihu** sunt nume topice în Bucovina. Amintim și **Pasul Tihuța**. În Călimani, **Cetățile Tihului** este nume topic: „vârfuri muntoase răzlețe ce apar precum zidurile unei cetăți [și] surprind turiștii prin frumusețea și sălbăticia peisajului" (Gh. Patza, **Monografia comunei Șaru Dornei**, 159). Mai amintim numele topice **Tiha Bârgăului** și **Tihău** (acesta în Sălaj).

În **Dicționarul limbii române**, publicat de Academie Română, **tihăraie** este cuvânt cu etimologie necunoscută, comparat cu magh. **cihere**. Precizăm că avem un derivat al bazei lexicale **tih-**, cu sufixul **-ăraie.**

Aromânii au mai multe cuvinte din familia lui **tih-.** Astfel, **tih** cu sensul „zid" și **tihomate** „ziduri". Ar fi împrumut din gr. **τοιχώμα** „idem".**Tihe**, cu pl. **tihi** și **tihuri** înseamnă „destin, soartă, noroc" și ar fi gr. **τυχη** „idem": **are mare tihe** = are mare noroc; **tu tihe** înseamnă „la noroc". Un cuvânt compus din **tihi** și **laiu** este **tihilaiu** și are sensul „nefericit"/„ nenorocit". Verbul **tihisescu** are sensul „a se întâmpla", **tihisire** „întâmplare", iar **tihisit** „întâmplat" (**DDA**, 1178). Un nume de loc la meglenoromâni este **Tica** (în localitatea Huma de pe Valea Vardarului) (Th. Capidan, **Meglenoromânii**, vol. III, 293), fără să știm ce semnificație are.

Punem alături nume precum **Cascada Tihu**, **Cetățile Tihului** și cuvântul aromân **tih**, pl. **Tihomate.** Acestea se apropie de gr. **τειχος.**

*

Marea bogăție de entopice, de nume topice și de antroponime cu baza **Tih-** a putut duce la constituirea numelor de persoane **Tiha**, **Tihu** și apoi **Tihomir**, acesta cu sufixul antroponimic **-(o)mir.** Încercarea de a explica numele voievodului român din secolul al XIII-lea, Tihomir, ca nume străin, anume cuman, trebuie căutată în necunoașterea cuvintelor formate în limba română de la baza lexicală **tih-/Tih-.**

Presupunem că **tih-** este un nucleu lexical traco-dac prezent în română în numeroase cuvinte, unele devenite nume proprii.

Plecând de la bogăția de informații aduse în discuție se poate formula concluzia că numele de persoană **Tihomir** este o creație românească. Forma **Tocomer** trebuie considerată o simplă variantă sau un așa-numit accident fonetic, poate chiar o eroare a scribului.

Pe baza celor prezentate până aici, putem spune că și numele **Tigheci**, amintit încă de Dimitrie Cantemir în **Descrierea Moldovei**, se explică prin nucleul lexical **tih-/tig-** cu sufixul **-eci.**

*

Numele feminin **Tihuța** (**Pasul Tihuța**) ne spune că a existat sau există și un masculin **Tihuț** în zona muntoasă de nord-est a țării. Putem merge mai departe să derivăm un nume comun **tihuțan** „locuitor din munții împăduriți". De aici, prin afereza silabei **ti**, se ajunge la **huțan**, iar de la **tihuțul** (formă cu articol hotărât) la **huțul**. În acest fel se rezolvă originea numelui etnic **huțan** și **huțul** pentru unii dintre locuitorii din munții Bucovinei.

Leonid Dragomir

Biblioteca de filosofie

Despre decadență în mileniul III

Societatea tehnologică actuală, constată filosoful maghiar Thomas Molnar, triumfătoare la nivel planetar, se consideră a fi nu doar cea mai dezvoltată din istorie, ci și nemuritoare. Progresul constant al tehnicii pare să ofere o garanție pentru perpetuarea la nesfârșit a stărilor de lucruri din democrațiile liberale învingătoare în lupta cu totalitarismele secolului XX. Dar dacă în loc să ne aflăm pe culmi suntem în plin proces de decadență, victimele unui rău care ne distruge din interior? Dacă starea noastră nu este prea mult diferită de a altor civilizații înfloritoare care s-au prăbușit?

În jurul acestor neliniști se constituie cartea *Eu, Simah, prefectul Romei* (trad. de Manuel Valeriu, ed. *Logos*, București, 2013) în care Molnar compară situația trăită de Simah, prefectul roman de la sfârșitul secolului al IV-lea d. Hr. confruntat cu eroziunea lentă a idealurilor sale și instaurarea celor creștine, cu starea actuală a valorilor și a omului. Autorul ia ca referință perioada de 60 de ani cuprinsă între apogeul domniei împăratului Constantin cel Mare, acela care a oficializat creștinismul în Imperiul roman și vârsta maturității lui Simah, pe de-o parte și 60 de ani din viața sa, intervalul 1935 – 1995. Pentru prefectul roman, contemporanul Sfântului Augustin și al Sfântului Ambrozie, perceperea decadenței, oricât de dureroasă ar fi fost, era atenuată de prezența unei continuități în ceea ce privește transcendența și sacrul. Zeii romani erau înlocuiți, dar nu brusc, cu Dumnezeul trinitar creștin, ceea ce marchează nu doar sfârșitul unei epoci, ci începutul alteia noi în care vechile cadre imperiale sunt menținute deși sub alte forme. Simah se confruntă într-adevăr cu "destrămarea firului comunicării între individ și mediu", nu înțelege noul limbaj și simbolurile creștinismului, dar schimbarea lăsa, cel puțin, sacrul intact, ordinea domnea încă în Imperiu, iar valorile prin care omul se concepea rămâneau, chiar redefinite, neclintite. În schimb, orizontul așteptărilor și valorilor tânărului maghiar aflat în pragul maturizării, orientat în jurul a patru teme esențiale: Franța, Biserica Catolică, Universitatea și Cultura se schimbă radical după al doilea război mondial, ajungând de nerecunoscut la sfârșitul secolului XX.

Pentru adolescentul însetat de cunoaștere, născut la Budapesta, dar care în 1933 trăia încă la Oradea, "Franța (termen colectiv pentru Occidentul întreg) este mai mult decât o limbă, e o disciplină, un ideal, un joc superior al rațiunii și al frumuseții, o varietate de Mare Realizare a artei și inteligenței. Era chiar mai mult decât atât: o ușă regală prin care se intra în imperiul ideilor, al stilului, al conceptelor savant aranjate". Acest elogiu este și etalonul cu care filosoful măsoară decadența ce se răspândește treptat după 1945 în Europa, având ca moment esențiale următoarele: 1. 1968, anul manifestărilor din Franța, începutul americanizării ei și a Europei, când depersonalizarea și descacralizarea învinge; 2. Conciliul Vatican II, făcut, spune autorul, pentru a adapta catolicismul spiritului societății americane, materialistă și secularizată; 3. distrugerea Universității tradiționale prin înlocuirea obiectivelor de înțelegere a esențialului cu predarea de metode și astfel transformarea ei într-o anexă a uzinei; 4. pierderea sensului culturii datorită ruperii continuității cu trecutul. Rezultatul este o societate occidentală dominată de "contrastul frapant dintre enormele și copleșitoarele *mijoace tehnice și nucleul gol* (s.a) al culturii, înțelegând prin cultură frumusețea, vigoarea sufletului, credința într-o ordine universală care determină acțiunea pe un fundal de realitate și de adevăr". Lipsit de repere culturale, de atașamentul față de tot ceea ce-l face uman și-l depășește, omul devine cum spune titlul unui capitol, o "ficțiune goală", cu o viață interioară distrusă, mecanizată, incapabil de comunicare reală cu sine, cu ceilalți, cu natura și cu Dumnezeu deși trăiește într-o lume a comunicării generalizate[1].

Concluzia acestei cărți pe care autorul o considera cartea sa de suflet și o dorea publicată și în limba română[2] (inițial a apărut în Elveția în 1999) este că în pragul secolului XXI s-a produs o mutație ce a făcut de nerecunscut chiar și conceptul clasic de decadență. Omenirea occidentală s-a îndepărtat prin invențiile sale de ceea ce tradiția sa multimilenară a considerat ca fiind constantele și limitele totodată prin care omul se definește ca om. Ce va urma nu știm, iar această ignoranță în privința viitorului este iarăși o caracteristică a decadenței. Analiza, puternic impregnată de spiritul creștin a lui Thomas Molnar, convingătoare tocmai pentru că descrie o experiență subiectivă, personală, dar neignorând nici fondul istoric obiectiv, ne readuce în conștiință riscul imens, despre care vorbesc atât textele sfinte cât și multe texte clasice, la care se supune omul când vrea să se joace de-a Dumnezeu.

Omenirea occidentală s-a îndepărtat prin invențiile sale de ceea ce tradiția sa multimilenară a considerat ca fiind constantele și limitele totodată prin care omul se definește ca om. Ce va urma nu știm, iar această ignoranță în privința viitorului este iarăși o caracteristică a decadenței.

[1] Despre pierderea sufletului și a libertății omului în confruntarea cu tehnica este vorba în celălalt eseu cuprins în carte, *Omul și mașina*.

[2] Cf. *Nota asupra ediției* a traducătorului

Mariana Şenilă-Vasiliu

Despre copilărie, pădure, oameni și copaci

În copilărie, la toate poznele și *blăstămățiile* noastre, mama ne admonesta cu „Parcă ați fi crescuți în pădure!”. Era expresia ei cea mai depreciativă și mai grea prin care își exprima supărarea, de o alta nu-mi amintesc. Biata mamă uita că lucrurile stăteau întocmai din moment ce pădurea începea chiar din spatele casei. Nu era doar un pâlc de brazi, ci un codru în toată legea care acoperea dealul de o parte și de cealaltă a văii Certegei, continuând cu o mică întrerupere pe tot muntele. Umbros și răcoros, mirosind puternic a cetină, rășină și ciuperci, a ferigă crudă, cu izvoare reci ca gheața de ne durea fruntea când beam din apa lor dulce, cu mici luminișuri din loc în loc, acela era raiul nostru, al celor ceva mai

răsăriți, unde scăpați din supravegherea părintească aveam libertatea deplină după care orice copil tânjește. Ce era atât de rău în asta, nu prea pricepeam.

În pădure, făceam de toate și mai cu seamă ce ne trăznea prin cap. Din crengi și frunze ne încropeam colibe, coceam în spuză cartofi șterpeliți din vreun lan pe care îi mâncam pe jumătate cruzi - nerăbdători, de cum prindea coaja lor culoare, cu jăratic încă prins de ei de ne frigeam pe degete, așa fierbinți îi scoteam din vatră și îi mâncam. Adunam bureți pe care îi frigeam pe pietrele încinse; culegeam din marginea luminișurilor fragi pe pai sau pe cruciță de brad pe care îi duceam în dar mamei. La ospăț, musai și o țigară pe care o învârteam din pănușă de porumb; ne înecam și tușeam cât să ne vină rău, însă gestul ne sălta în rang de adulți în fața țâncilor ce se ațineau după noi. Ne zbenguiam alergându-ne în picioarele goale spre disperarea mamei care, după toate cele, mai trebuia să ne și oblojească rănile din tălpi și zgârieturile, să ne curețe de rășina care se lăsa greu de tot dusă și să ne cârpească hainele rupte fără ca noi să știm nici când și nici unde le agățasem. Nu mai e de mirare supărarea mamei pe noi și pe pădure.

Obosiți după atâta zbânțuială, în cele din urmă ne trânteam pe spate în iarbă, privind la norii mânați pe cer, punându-ne la treabă imaginația să ghicim cu ce seamănă. Fără să avem habar de dramaturgul elisabetan și de al său Hamlet, reproduceam la indigo faimoasa scenă a norului dintre prințul care se prefăcea nebun și Polonius. „Norul acela parcă-i o cămilă”, îl incita prințul Danemarcei pe Polonius. „Da, e o cămilă”, răspundea acela docil. „Ba nu”, îi replica Hamlet, „e”... și jocul de-a cu ce semăna norul continua între cei doi în piruetele verbale ale prințului. Așa și nouă, ba ni se părea că vedem alergând pe cer un cal înaripat, ba cine știe ce animal fantastic, ba pe însuși Dumnezeu tatăl plimbându-și chipul bătrân, cu pletele și barba lungă, pe deasupra pădurii, până când o pală mai puternică de vânt spulbera vedenia în scame prelungi ce păreau să se anine de vârful brazilor precum beteala în pomul de Crăciun. În sunetul domol al talăngilor de la gâtul oilor și al clopotelor de la cel al vacilor scoase la păscut, aflate în pădure sau pe o pășune de prin preajmă, ațipeam câteva clipe. Ne trezea din dulcea stare cârâitul vreunei ciori, un zbor precipitat de pasăre speriată sau trosnetul unei crengi uscate călcate de vreo vietate. Nu era ăsta raiul?

Pădurea era pentru noi loc de joacă și desfășurare neîngrădită a fanteziei, dar și vremelnic adăpost după vreo năzbâtie pe care n-o înghițeau nici câinii, cum se zice. Codul familiei noastre impunea ca după așa ceva, conform expresiei tatei, să ni se „aplice constituția”. Două articole din „constituție” erau cu deosebire cele mai rele: statul prelungit în genunchi și câteva jordii date la fund. S-ar fi putut crede că după un astfel de tratament aveam să ne astâmpărăm. Iluzii! De cum scăpam de pedeapsă puneam la cale altă boacănă, și mai lată. Statul în genunchi, în loc să mă înmoaie, mă îndârjea și îmi alimenta ciuda împotriva pârâciosului, căruia, mutește, îi promiteam prin gesturi știa el ce. Fiind cea mai mare dintre frați, toate pedepsele curgeau pe capul meu, fie de eram vinovată, fie că nu, așa că o încasam în contul celorlalți trei. „Aplicarea constituției” s-a dovedit un eșec din moment ce cu prima ocazie o luam de la capăt cu poznele. Iar de imaginație nu duceam lipsă. De cum începea să se pârguiască pielița cireșelor prin livezi, ne duceam la furat; de-abia de apucau merii să dea roade, că ne cățărăm prin copacii din curțile vecinilor după ele. Șterpeleam știuleți de porumb cruzi încă să-i coacem în jăratic. O dată, în plină criză, când alimentele se dădeau pe „puncte”, am avut cea mai trăznită idee: să facem clătite! Fiecare a furat de acasă făină, zahăr, ulei, inclusiv o tigaie. Inutil să spun că produsul finit era imposibil de mâncat, în schimb fiecare dintre făptași a mâncat seara câte o strașnică chelfăneală. Că așa procedau pe atunci părinții: în loc să aprecieze spiritul nostru gospodăresc, ne pedepseau, și pe bună dreptate, consumasem alimentele pe o lună întreagă...

Când simțeam că plutește în aer o amenințare la integritatea corporală, o ștergeam în pădure. Eram strigați? Ne prefăceam că nu auzim și ne vedeam de ale noastre. Care părinte ar fi fost atât de nebun să controbăie prin sihlișurile în care ne piteam? Și cât de nesăbuit trebuia să fie să-și piardă vremea rătăcind după odraslă prin labirintul verde al codrului? Decontul venea seara: „Las‘ că veniți voi acasă!” Până când nu se întuneca de-a binelea, până când nu ne răzbea foamea, nu ne arătam. Atunci, cu mutre spășite, tot dându-ne unul după altul, fiecare sperând să nu înfrunte primul furtuna, apăream în pragul ușii. Dacă tata nu era acasă - de el ne temeam cel mai mult -, cu toate mustrările ce plouau pe capetele noastre, inclusiv nelipsitul „Parcă ați fi crescut în pădure”, mama se mulțumea cu un scurt și aspru „Spălați-vă pe mâini și treceți la masă!”. Dacă însă tata afla de isprăvile noastre, lucrurile stăteau cu totul altfel. Fără o vorbă, ne fixa cu o privire încruntată și rău prevestitoare. După încruntătura sprâncenelor înceram să ghicim căruia din articolele „constituționale” îi vom cădea victime. Tata nu era un om rău, însă avea orgoliul său, copiii lui trebuiau să fie cei mai buni la învățătură și cei mai cuminți. Dracu‘ a mai văzut babă frumoasă și copii cuminți! Eram și noi ca toate celelalte odrasle, crescute și ele în pădure. Oricât de supărată ar fi fost, mama, care dorea îndreptarea păcătosului și nu pedepsirea lui, căuta cu orice chip să ne scoată din vizorul patern, trimițându-ne după cine știe ce treburi, până îi trecea tatei enervarea.

Alteori, simțindu-ne oropsiți, fugeam de acasă. Definitiv, ne ziceam în sinea noastră. Nu ne-a trecut însă niciodată prin gând să fugim altundeva decât tot în pădure, veșnicul nostru loc de protecție și siguranță, de deplină libertate. Fuga de acasă nu dura decât o zi. De cum se lăsa înserarea, cu mațele ghiorăind de foame și înspăimântați de noaptea în care pădurea se umplea de năluci, începeam să coborâm, dând ocol casei și trăgând cu urechea la discuțiile părinților să vedem ce ne așteaptă sau cum vom fi primiți; cu lacrimi de bucurie pentru întoarcerea fiilor rătăcitori? sau cu „constituția” pe masă? Eram dezamăgită, nimeni nu se sinchisise de fuga noastră în lume. „Las‘ că veniți voi acasă!”...

Cu toată sărăcia lucie în care ne-am zbătut după război, cu toate că nu aveam de nici unele pe care și le dorea un copil, gândesc și azi că datorită pădurii și libertății pe care aceasta ne-o oferea am avut cea mai fericită copilărie. Ori de câte ori încercările vieții și urâtul dau năvală peste mine, îmi alină suferința imaginea unui deal povârnit, cu o dungă de pădure de fagi în vârf și cu poala lui acoperită de ghiocei și brândușe înflorite, sub lumina unui cer siniliu, pur și rece de început de primăvară. Oriunde m-aș afla în străinătate, când ostenită de atâta alergătură prin orașe, muzee, asaltată de prea multul celor văzute, de cum pun capul pe pernă, înainte de a adormi, ca să am un somn liniștit rechem în memorie imagini de odinioară: pădurea cu brazii de ale căror crengi atârnau candelabrele conurilor roșietice; cerul albastru pe care se mânau turme de mioare, nori albi și pufoși, ori vânăt, bolovănind nori grei de furtună; luminișuri țintate de flori mărunte în culori delicate. Simt în nări miros de cetină și ciuperci, de iarbă încinsă de soare. În gură îmi vine gustul inconfundabil al fructelor sălbatice și al apei aromind a brad. Sunt imagini, gusturi și arome din alt timp și alt loc, de pe vremea când pădurea era însuși paradisul pe pământ. Copiii de azi, crescuți pe asfalt și jucându-se printre blocurile de beton, ce vise-amintiri vor avea ei mâine și mai ales cum vor arăta ele?

Copilăria mea a luat sfârșit în ziua în care, întorcându-mă acasă, în vacanță, ducându-mă să revăd draga mea pădure, am dat peste o imagine de coșmar. O teribilă furtună de vară, șuie și bezmetică, răvășise complet fața muntelui, rupsese o parte din brazi ca pe niște chibrituri, iar pe alții îi smulsese cu totul din pământ. Sub lumina unui cer neobișnuit de senin, cu brazii culcați la pământ și rădăcinile acestora în aer semănând cu niște sinistre flori funerare, fostul rai al bucuriilor mele devenise un țintirim tragic și hidos. Am încremenit mută și fără nicio reacție. Copilul zvăpăiat de odinioară a murit în acel moment în mine.

Apucasem a mă sălta de o șchioapă când, pentru liniștea familiei - vremurile erau tulburi și nesiguranța domnea pretutindeni -, tata a hotărât să ne mutăm într-un cătun din vârful Apusenilor, la Certege. Cătunul nu era cătun, în realitate era un crâng cu cinci case bătrânești, o bisericuță albă și o școală primară, cu o singură sală de clasă în care învățau de-a valma copii de toate vârstele. La capătul dealului Alexăndreștilor, cum se numea crângul, era un cimitir mic de tot în care își dormeau somnul de veci locuitorii de odinioară ai celor cinci case. De n-ar fi fost cele câteva cruci rămase în picioare și brăduții uscați de care mai atârnau panglici de hârtie decolorată care marcau mormintele celor prea devreme răpuși, nici n-ai fi ghicit că acela era un țintirim, într-atât era de năpădit de iarbă și de tufe. Apa, la Alexăndrești, se aducea cu ciubărul de la singura fântână din vale, iar căratul acestuia până în vârful dealului era chinul combinat al lui Sisif împingând bolovanul și al Danaidelor umplând la nesfârșit butoiul fără fund. Dar ce apă era aceea! Limpede precum cristalul, rece ca gheața și cu aromă de brad.

La dimensiunile liliputane pe care le aveam pe atunci, toate cele mă impresionau. Am dus-o într-o continuă uimire. În contactul direct cu natura mi s-au revelat atunci o serie de mistere. Așa am aflat că, pentru a deveni fluture, acesta trebuie să fie mai întâi larvă

Sunt imagini, gusturi și arome din alt timp și alt loc, de pe vremea când pădurea era însuși paradisul pe pământ.

păroasă și urâtă; am aflat că nu există doar viață, ci și moarte ce pândește toată suflarea. Înspăimântată la gândul morții, cu obrazul scăldat de lacrimi, m-am agățat atunci de fusta mamei implorând-o: „Mămico, să nu mori!” Dar câte lucruri n-am aflat în cei doi ani cât am trăit în creierul muntelui! Și câte revelații esențiale n-am avut!

Din vremea aceea mi-au rămas în amintire, cu deosebire, trei ființe. Mai întâi un berbec merinos alb, masiv, împodobit cu niște falnice coarne răsucite, peste poate de agresiv, care punea pe oricine și orice la colț. Împungea tot ce mișca prin preajmă. Cu capul plecat și gâtul încordat, veșnic gata de atac, stârnea teama tuturor, inclusiv a bărbaților mai voinici care se fereau din calea lui. Odată, încolțită de el, m-am ascuns după un prun bătrân. Izbiturile lui în trunchiul copacului cu care mă confunda erau atât de puternice încât a scuturat toate prunele. Cu greu am fost salvată de unul dintre țărani, care a încasat în locul meu câteva berbeceli zdravene. Al doilea era Bundaș, un câine uriaș cu blană lungă și deasă de culoare roșcată, de la care își trăgea numele (în dialect ardelenesc, blana se numește bundă). Veștejind parvenitismul, un proverb de prin partea locului zice ceva despre mușcătura rea a puricelui care „sare din țundră în bundă”. Coada lui Bundaș, lungă și lățoasă, plină de scaieți și crengi agățate de ea, era însuși simbolul independenței sale totale. Nimeni n-ar fi îndrăznit să se apropie de el și să i-o curețe. Cu toată figura lui fioroasă, nu făcea nimănui niciun rău, dar vai de cel care ar fi încercat să-i pună zgardă și să-l lege, atunci ieșea fiara neîmblânzită din el. Odată câțiva bărbați au reușit totuși să-l prindă la strâmtoare și să-l pună în lanț. A doua zi lanțul gros era rupt și Bundaș nicăieri. De atunci, doar arareori s-a mai arătat prin preajma caselor, continuând să hălăduiască liber pe deal și prin pădure, fără teamă de haitele de lupi pe care le răzbea cu forța lui neobișnuită.

Cea de-a treia ființă care m-a impresionat era un ulm, imens și bătrân, unicul pe dealurile din jur care, prin ce miracol numai Cel-de-Sus știe, scăpase de grafioză, boala mortală a ulmilor care bântuise cândva Apusenii. Se zicea că ar fi avut peste două sute de ani și că în timpul răscoalei lui Horea servise drept reper la semnalizările cu foc pentru dealurile din jur, inclusiv Albac. Trunchiul său gros, pe care de-abia îl cuprindeau trei bărbați, părea să-i confirme vârsta. Ca și înălțimea sa, mare cât turnurile catedralelor gotice. Coroana lui rotundă și largă cât o cupolă acoperea cu umbra binefăcătoare o suprafață imensă. Uriaș, impunător, unic, ulmul era *axis mundi* pentru crângul Alexăndreștilor. Întreaga viață a micii comunități se învârtea în jurul său.

Că era unicul supraviețuitor al atacului de grafioză era fără îndoială un miracol, însă și mai miraculos mi se pare azi că nimănui nu-i trecuse prin cap să-l taie. Fructe bune de mâncat nu făcea, din trunchiul lui hăcuit de secure s-ar fi putut umple multe-multe căruțe de lemne, însă nici de foc nu era bun, iar alte calități nu avea. Ca în arhicunoscuta poveste budistă, își datora supraviețuirea tocmai faptului că era nefolositor. Ulmul, cu statura lui semeață, vizibilă de la mare distanță, era cu toate acestea axul și simbolul locului, el reprezenta însuși spiritul Alexăndreștilor. În urmă cu câțiva ani am făcut obișnuitul drum sentimental prin locurile copilăriei mele. În locul potecilor strâmte și întortocheate de altă dată, am găsit gata tăiat cu buldozerul un drum forestier care ducea până în vârful dealului - în Apuseni, toată lumea numește, cu mici excepții, munții, dealuri. Haturile dintre terenuri, odinioară semnalate doar cu o brazdă și pârleazuri, erau de astă dată îngrădite cu sârmă de care atârna odiosul anunț „proprietate privată”. Ce am descoperit în locul copilăriei însă m-a lovit direct în inimă: bătrânul cireș sălbatic din fața casei fusese tăiat și făcut butuci, ulucii gardului împrejmuitor erau culcați la pământ, prunii și merii retezați se ofileau cu fructele atârnând încă pe crengi, iar straturile de *Poala Sfintei Mării* și alte plante aromate erau călcate în picioare. Moștenitoarea care n-avea nici o legătură cu locul rânjea tâmp povestindu-ne entuziasmată cum va dărâma ea casa bătrânească și ce viloi turistico-ecologic va trânti în locul ei. Numai ulmul rămăsese la locul lui. Încă! Deși prin anii ‘60 ai secolului trecut fusese declarat monument al naturii, în actuala stare de pragmatism smintit, în care doar banii contează, faptul că se află pe o proprietate „privată”, adică la cheremul moștenitoarei cele neroade, nu-l ferește și nu-l apără de amenințarea de a fi doborât și făcut surcele cu drujba. De atunci mi-a fost groază să întreb dacă ulmul mai e în picioare și de nu cumva moștenitoarea a „curățat” locul pentru a crea spațiul în vederea ridicării unei hardughii turistice din prefabricate și beton, cu ferestre de termopan - totul hidos și nelalocul lui în acel peisaj paradisiac. De revoltă și neputința de a face ceva în apărarea ulmului, mi-au dat lacrimile. După casa părintească distrusă, după cei doi plopi din fața ei tăiați, dispărea și bucățica asta de rai a copilăriei mele.

Am o memorie selectivă, legată mai mult prin sentimente decât formal. Uit repede numele și chipurile oamenilor, pierd contabilitatea anilor și întâmplărilor, dar păstrez amintirea unor locuri și lucruri care m-au impresionat. Printre acelea și ulmul din Alexăndrești care a făcut parte din viața mea și de care m-am legat cu o dragoste frățească. Iarna, în jurul lui ne bulgăream cu zăpadă, vara ne jucam de-a prinselea dându-i roată și, când oboseam, stând culcată în iarba verde, mă minunam minute în șir de alcătuirea lui ordonată și perfectă precum structura arhitecturală a unei catedrale. De la ulmul acela am înțeles că și copacii „poartă suflete sub coajă”, că pe viață suntem înrudiți cu ei și cu tot ce e viu.

Materialismul științific ne-a strâmtat viziunea asupra lumii dându-i doar omului calitatea de a gândi și reacționa emotiv, reducând restul naturii la biologie și reflexe condiționate. Ideea că între om și lumea nevorbitoare a plantelor ar putea exista legături ce depășesc regnul era de neconceput. Experiențele științifice din ultima vreme dovedesc însă contrariul: plantele reacționează la amenințări, țipă și cer ajutorul chiar dacă urechea noastră nu le aude; regnul vegetal interacționează cu cel animal cerând ajutor aliaților săi. Druizii care se închinau la arbori, românul care își cerea iertare de la brad înainte de a-l tăia au dovedit mai multă judecată și bun-simț decât dialecticienii marxiști-leniniști.

Intoxicați sistematic cu ideea că omul este singura ființă superioară, iar restul e o lume bazată doar pe reflexe condiționate, mai să credem idioția asta. Credința în neghiobiile zise științifice mi-a fost zdruncinată de două întâmplări, una povestită de arheologul francez B.-Ph. Groslier și alta în care am fost direct implicată. În volumul „Templele de la Angkor”, Groslier, care a fost conducătorul săpăturilor arheologice din situl celebrelor temple din Cambodgia între sfârșitul celui de-Al Doilea Război Mondial și venirea la putere a khmerilor roșii în 1975, povestește două întâmplări bizare. Într-o dimineață, s-a prezentat la el un localnic ce trudea pe șantier ca simplu muncitor care a ținut morțiș să-i descrie straniul vis avut peste noapte în care i s-a arătat o statuie a lui Budha ce îi cerea insistent să fie dezgropată. Curios și lipsit de prejudecăți, Groslier i-a cerut să-i arate locul în care îl visase pe Budha, a pus să se sape și, într-adevăr s-a descoperit o statuie a acestuia. Premoniție, mi se va spune. Bine, dar atunci cum să interpretăm cea de-a doua întâmplare povestită de Groslier, care e și mai stranie și mai inexplicabilă? Unul din arheologii din echipă, privind unul din imensii arbori ce cotropiseră situl de la Angkor Wat după abandonarea acestuia și țineau încleștate în rădăcinile lor ruinele, i-a mărturisit lui Groslier că simte că inima lui se află în acel copac. La scurt timp, într-o noapte s-a dezlănțuit o teribilă furtună tropicală în timpul căreia arborele a fost trăznit. În aceeași noapte și la aceeași oră când fusese trăznit copacul, arheologul făcuse infarct și murise. Simplă coincidență? Sau unul din acele mistere ce plutesc neînțelese de noi între cer și pământ?

Când am citit cartea lui Groslier, m-au impresionat cele două întâmplări povestite de el, însă spiritul meu rațional și logic mă făcea să mă îndoiesc încă de faptul că între om și un arbore ar putea exista o astfel de strânsă și mai ales inexplicabilă legătură. Asta până când întâmplarea, cu semnalele ei pe care nu știm cum să le interpretăm, m-a pus în fața unui fapt similar. El este legat de moartea soțului meu. Milos din cale afară cu tot ce era viu, foarte sensibil, l-am văzut de mai multe ori cât de cumplit suferea la vederea unor arbori tăiați. În seara fatidică de 7 iulie 1989, la televiziunea română, singura de altminteri, se dădea un documentar triumfalist-ceaușist despre exploatările forestiere. La vederea unei scene în care harnicii muncitori silvici tăiau un brad, soțul meu s-a ridicat din fotoliu și acoperindu-și ochii cu brațul a ieșit pe balcon spunând doar atât: „Asta-i crimă!” Ceva mai târziu m-am dus să văd de s-a liniștit. „De ce e atât de întuneric?”, m-a întrebat. „Vine noaptea, cum ai vrea să fie?”, i-am răspuns eu oarbă la ceea ce se petrecea cu el. Făcuse o puternică hemoragie cerebrală! Un ceas mai târziu, a închis pentru totdeauna blânzii lui ochi.

Până aici, nu pare să fie decât o coincidență între imaginea arborelui tăiat și moartea sa. Ceea ce a urmat însă, mi-a dat complet peste cap modul de a gândi și interpreta cele întâmplate în noaptea de iulie 1989. Un an mai târziu, în hăbăuceala post-revoluționară generalizată, cu fel și fel de partide și partiduțe care nu mă convingeau în niciun fel, de curiozitate m-am dus la o întrunire a ecologiștilor. Ce voi fi sperat de la ei, habar n-am. După întrunire, s-a apropiat de mine un necunoscut ce m-a salutat cu mult respect, rostindu-mi numele. Intrigată, l-am întrebat de unde mă cunoaște. „Păi, n-ați fost dumneavoastră cu ani în urmă, cu domnul profesor Vasiliu, la Dobrogostea, la Școala de horticultură?” Într-adevăr, soțul meu mă luase cu el la Dobrogostea, să-mi arate locul nașterii lui, școala de horticultură înființată de tatăl său, teiul sădit de părintele său în curtea școlii la data nașterii lui, biserica de peste drum și cristelnița de argint donată acesteia cu prilejul botezului. Când am pomenit de tei, necunoscutul a avut o scurtă tresărire. „Ce s-a întâmplat cu teiul?”, l-am întrebat bănuielnică. Încurcat, încercând să ocolească răspunsul, până la urmă mi-a spus doar atât: „L-au tăiat”. „Când?”, am continuat eu. „Anul trecut, în vară.” „Mai exact în ce lună?” „Pe la începutul lui iulie”. Într-o străfulgerare mi-a trecut prin minte imaginea soțului meu, acoperindu-și cu brațul ochii: „Asta-i crimă!” Brusc, am simțit cum mi se scurge tot sângele din vene, cum îmi îngheață mâinile și mi se înmoaie picioarele. Fără să înțeleagă ce anume mă zguduise atât de puternic încât să mă lase fără grai și fără putere, într-o încercare de consolare după o logică fără nicio noimă, necunoscutul a mai adăugat: „Știți, au desființat și școala de horticultură”. De data asta nu mai era vorba despre simple coincidențe, prea erau multe și prea concordau faptele unele cu altele: prea era o legătură directă între durata vieții soțului meu și a teiului; prea era evidentă marea lui sensibilitate față de soarta copacilor și suferința care îl încerca atunci când îi vedea tăiați; prea se potrivea data morții sale cu tăierea teiului și reacția lui la scena văzută la televizor. Până și desființarea școlii de horticultură avusese loc în același timp. Mai poți numi coincidență cumulul ăsta de fapte? Încercarea de a le trece prin filtrul rațional s-a dovedit inoperantă. Am rămas aceeași persoană rațională, dar de atunci mă încearcă tot mai des îndoiala în puterea minții de a înțelege ce suntem cu adevărat și în ce fel suntem legați de natura care ne înconjoară. Nu încerc să impun nimănui punctul meu de vedere, ceea ce cer este să se încerce să se confrunte ideile materialist-dialectice cu cele două întâmplări, cea povestită de reputatul arheolog francez B-Ph. Groslier și cea la care am fost martor nemijlocit. Atât.

P.S. Prințul Charles al Marii Britanii încearcă să alcătuiască o listă a „copacilor remarcabili” din țara noastră. Sper din toată inima ca ulmul din crângul Alexăndreștilor din Apuseni să aibă locul meritat pe ea.

Ştiri de la Centrul Cultural Piteşti

■ Centrul Cultural Piteşti şi Uniunea Scriitorilor din România Filiala Piteşti au organizat o nouă ediţie a Conferinţelor Municipiului Piteşti, cu tema „Enigme ale Noului Testament: o anchetă filologico-teologică". Dezbaterea a fost susţinută de teologul, filosoful, scriitorul şi traducătorul Cristian Bădiliţă, originar din judeţul Botoşani, dar stabilit la Curtea de Argeş. Preţ de mai bine de un ceas, distinsul om de cultură a exprimat opinii cu privire la marile controverse ale creştinismului şi a dialogat cu auditoriul despre enigmele Noului Testament.

„Studentul străin în comunitatea locală"

Ziua Internaţională a Copilului

Spectacolul Multietnic

"Leoaică tânără, iubirea"

■ Centrul Cultural Piteşti a sărbătorit Ziua de 9 Mai prin două manifestări cultural-educative: Simpozionul cu tema „Tripla semnificaţie a Zilei de 9 Mai", din seria dezbaterilor publice, sub genericul „Istorie Restituită şi Asumată", desfăşurat în Sala Ars Nova şi susţinut de istoricul Marin Toma. De asemenea, în Piaţa „Vasile Milea" a avut loc un spectacol de muzică tânără, coordonat de cantautorul Tiberiu Hărăguş şi susţinut de Grupul Folk „P620", Clubul „Total Dance" Janina Spiridon, Alexandra Leu, Laurenţiu Popa, Claudia Guţu, Stelian Necşoi, Trupa de KPOP „Power", Robert Chelmuş şi Trupa de teatru „Robertto".

■ Centrul Cultural Piteşti şi Fundaţia Literară „Liviu Rebreanu"au organizat o nouă lectură-spectacol din creaţia scriitoarei Vavila Popovici , stabilită în Statele Unite ale Americii. Poeta Allora Albulescu a citit poezii din cel mai recent volum de versuri al distinsei autoare, intitulat „Înţeles târziu", tânărul Oliviu Dorian Constantinescu, violonist în cadrul Filarmonicii Piteşti şi profesor de muzică la Liceul de Artă „Dinu Lipatti" a oferit varianta în limba engleză, iar elevul Andrei Tase de la Liceul de Artă „Dinu Lipatti" a completat programul cu un recital la chitară. La eveniment au participat oameni de cultură argeşeni, elevi şi cadre didactice de la Liceul Tehnologic „ASTRA".

■ Centrul Cultural Piteşti a organizat simpozionul cu tema „Limbă, tradiţii, pământ – documente de identitate". Manifestarea a avut loc în cadrul noului proiect cultural, sub genericul „La Vama Vremii", iniţiat şi coordonat de publicistul Nicolae Badiu. Evenimentul a cuprins prelegeri, lectură publică şi mesaje susţinute de Nicolae Badiu şi distinşii săi invitaţi, care au făcut referire la identitatea naţională şi valorile culturale ale României.

■ Centrul Cultural Piteşti, Facultatea de Ştiinţe ale Educaţiei din cadrul Universităţii Piteşti şi Asociaţia „Solidaritatea Umană Nova" au organizat simpozionul cu tema „Studentul străin în comunitatea locală". La eveniment au fost invitaţi studenţi români şi străini din Vietnam, Palestina, Mongolia, Mexic, Djibouti, Albania, Franţa, Algeria, Maroc, India, Etiopia, Siria, Insulele Comore, Guineea şi Republica Moldova. Participanţii au vorbit despre integrarea studenţilor străini în comunitatea locală, accesul la servicii medicale, juridice şi chiar sprijin material pentru persoanele vulnerabile. „Vă vom ajuta să vă găsiţi un loc de muncă cu jumătate de normă şi n-aş vrea ca Piteştiul să fie pentru voi doar un oraş de tranzit, unde să studiaţi doar în anul pregătitor. De asemenea, vom face demersurile necesare pentru înfiinţarea unor cluburi ale studenţilor străini şi români, pentru o mai bună socializare şi cunoaşterea reciprocă a culturilor noastre", a declarat preşedintele Asociaţiei „Solidaritatea Umană Nova", col.(r) Niculae Jianu.

■ Ziua Internaţională a Copilului a fost sărbătorită la Piteşti printr-o serie de manifestări cultural-educative, de impact pentru mici şi mari. Astfel, Primăria Municipiului Piteşti, prin Centrul Cultural Piteşti şi Palatul Copiilor au organizat vineri, 29 mai, în Piaţa Primăriei un spectacol muzical-literar artistic, oferit de artişti în devenire. Manifestarea a fost susţinută de Ansamblul de Copii „Zavaidoc", Clubul „Total Dance", Grupul Folk „P620", Trupa de teatru „Robertto" şi elevi de la Palatul Copiilor. Spectacolul a fost animat de prezentatoarea Andreea Dinuţ, din cadrul Grupului Folk „P620" al Centrului Cultural Piteşti.

■ Primăria Municipiului Piteşti, prin Centrul Cultural Piteşti a organizat în Piaţa „Vasile Milea", Spectacolul Multietnic, ajuns la a 11-a ediţie. Manifestarea a fost susţinută de Ansamblul Folcloric „Filia" al Uniunii Elene din România Filiala Piteşti, Alianţa Franceză din România Filiala Piteşti, Ansamblul Folcloric de Copii „Zavaidoc", Valentin Grigorescu, Grupul Vocal „Zavaidoc" şi Taraful „Zavaidoc". Evenimentul, desfăşurat pe data de 20 mai, sub egida Zilelor Municipiului Piteşti a atras numeroşi spectatori, iubitori de folclor internaţional şi românesc.

■ Centrul Cultural Piteşti a organizat pe data de 21 mai, în Complexul Expoziţional „Casa Cărţii", o expoziţie de pictură, realizată de artistul plastic Florian David, angajat al Primăriei Piteşti. Originar din oraşul Costeşti, autorul este absolvent al Liceului Militar din Craiova şi al Şcolii Militare de Ofiţeri Activi din Sibiu, specialitatea Topografie Militară. În prezent, lucrează la Direcţia Tehnică din cadrul Primăriei Piteşti, dar are chemarea penelului încă din copilărie. Până acum a realizat câteva sute de lucrări, pe care le-a expus la Buzău, Iaşi, Bucureşti, Craiova, dar şi în galerii de artă din Franţa. A obţinut premii importante pentru creaţiile sale, iar mai multe picturi au fost achiziţionate de colecţionari din Rusia, Serbia, Olanda şi Canada. La vernisajul de la Casa Cărţii i-au fost alături scriitoarea Marilena Lică-Maşala, poeţii Denisa Popescu, Adrian Mitroi, studenta Liliana Jugănaru, artistul Robert Chelmuş, şeful Biroului Investiţii al Direcţiei Tehnice din cadrul Primăriei Piteşti, Dorel Zaharescu, profesoara Raluca Sandu de la Colegiul Tehnic Dimitrie Dima, elevi de la Colegiul Economic Maria Teiuleanu şi de la Colegiul Tehnic Dimitrie Dima. Artistul a dedicat expoziţia sa de pictură Zilelor Municipiului Piteşti.

■ Centrul Cultural Piteşti a organizat festivitatea de premiere a câştigătorilor Concursului Naţional de Poezie de Dragoste "Leoaică tânără, iubirea". La concursul, ajuns la a 15-a ediţie s-au înscris 44 de competitori din toată ţara, care au întrunit condiţiile din regulament: să nu depăşească vârsta de 35 de ani şi să nu fi publicat anterior vreo carte. Juriul format din poeţii Virgil Diaconu, Liliana Rus şi criticul literar Marian Barbu, membri ai redacţiei Revistei "Cafeneaua Literară", publicaţie lunară editată de Centrul Cultural Piteşti i-a desemnat pe câştigători. Prin urmare, Menţiune a primit Daniela Micu din Craiova, în vârstă de 27 de ani, doctorand la Facultatea de Litere din cadrul Universităţii Craiova. Tot Menţiune a primit şi Maria Alina Romanescu, din Bucureşti, în vârstă de 19 ani, studentă la Facultatea de Limbi Străine din cadrul Universităţii Bucureşti. Roxana Marcu, din Drobeta Turnu Severin, în vârstă de 19 ani, studentă la Facultatea de Limbi Străine în cadrul Universităţii Bucureşti a obţinut Premiul III. Andra Gabriela Prodea, din Bucureşti, în vârstă de 24 de ani, studentă la Facultatea de Istorie din cadrul Universităţii Bucureşti a primit Premiul II. Premiul I a fost câştigat de Adelina Dozescu din Timişoara, în vârstă de 24 de ani, absolventă şi masterand al Facultăţii de Psihologie din cadrul Universităţii de Vest din Timişoara. Festivitatea de premiere a câştigătorilor Concursului Naţional de Poezie de Dragoste "Leoaică Tânără Iubirea" s-a desfăşurat sub egida Zilelor Municipiului Piteşti.

■ Centrul Cultural Piteşti a organizat sâmbătă, 23 mai, în Piaţa Primăriei, un spectacol folcloric de anvergură, coordonat de maestrul Valentin Grigorescu. Evenimentul a fost susţinut de Violeta Dincă, Rodica Oprican, Iuliana Muscalu, Iulian Ghiţă, Irinel Bican, Daniela Cernea, Polina Gheorghe, Valentin Grigorescu, Taraful "Zavaidoc" şi Grupul Vocal "Zavaidoc". Preţ de mai bine de două ceasuri, publicul iubitor de muzică populară s-a delectat cu melodii de suflet, interpretate cu dăruire de îndrăgiţii artişti. Manifestarea a fost dedicată Zilelor Municipiului Piteşti.

■ Centrul Cultural Piteşti, prin Clubul de Istorie "Armand Călinescu" şi Facultatea de Drept şi Ştiinţe Administrative prin Centrul de Studii Juridice şi Administrative din cadrul Universităţii Piteşti au organizat lansarea noului număr al Revistei-document "Restituiri" , publicaţie trimestrială editată de Centrul Cultural Piteşti, precum şi lansarea volumelor: "Instituţii constituţionale şi politice", autori asistent univ. dr. Andra Nicoleta Puran şi lector univ.dr. Marius Andreescu şi "Drept constituţional. Teoria generală. Drepturi şi îndatoriri fundamentale . Instituţia cetăţeniei", autori asistent. univ. dr. Andra Nicoleta Puran şi lector univ. dr. Marius Andreescu. Evenimentele editoriale au avut loc sub egida Zilelor Municipiului Piteşti.

CARMEN ELENA SALUB

Carte nouă

Pr. Sever Negrescu – *Din cuvinte răstignite* (Editura *Doxologia*, Iaşi)

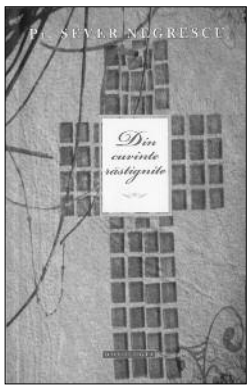

Sever Negrescu este preot şi poet, scriind deopotrivă volume de poezie creştină, dar şi altele de poezie pur şi simplu, ca şi alţi poeţi preoţi: Ioan Pintea, Nicolae Jinga, Constantin Hrehor, Daniel Ploscaru. Volumul acesta este unul integral de poezii creştine, apărut cu binecuvântarea Înalt Prea Sfinţitului Teofan, Mitropolitul Moldovei şi Bucovinei. De citat poemul *Vinerea mare*, cu două strofe, una tristă, transpunând personal ziua cea mai sfâşietoare a omenirii, şi cealaltă strofă, plină de speranţa învierii: „Seară de seară adorm citind/şi literele din Carte se desprind/alunecând la vale încet/ca vinul în sângele fiert//În fiecare dimineaţă adun cuvintele/din toate colţurile ca preotul sfintele/şi le repun bucată cu bucată în Epitaf/pentru Ziua învierii ştergându-le de praf". Sever Negrescu este un autentic poet creştin, unul profund şi inspirat, nerămânând la suprafaţa cuvintelor şi simbolurilor sfinte, ci reuşind să transmită un real mesaj mistic.

Ion Ladner – *Scorpionul de sub pălărie* (Editura *Juventus Press*, 2014)

Un roman care începe ca-n Balzac şi chiar pe vremea acestuia, în Paris, dar care se continuă inginereşte în zilele noastre şi tot pe Sena. *Scorpionul...* este, în fond un policier, dar unul ingenios, cu un criminal în serie, care este purtătorul unui blestem transmis pe parcursul mai multor generaţii. E, dacă vreţi, un bun scenariu de film de acţiune cu suspans şi happy end, cum îi vine bine unui asemenea film, un scenariu cu capitole-scene scurte şi percutante. Personajele sunt vioaie, bine conturate şi bine individualizate, unele cu filozofie de viaţă simplă şi sănătoasă („...dar ce e viaţa? Minciună, joacă şi noroc"), dar altele mai sofisticate. Ghyslain, de pildă, este un personaj remarcabil, având o experienţă limită de Robinson al zilelor noastre. Stilul este unul alert, ironia bonomă e strecurată peste tot în text, atmosfera e degajată. Romanul se citeşte pe nerăsuflate, dintr-o singură vizită la fotoliul de lectură, romanul având viaţă palpitantă, dialoguri vii, structură epică de puzzle care te ţine mereu în priză. **(DAD)**

10. EMINESCU ŞI AUTOCENZURA

(urmare din p. 14)

interpuncţia e gesticularea gândirii... Vezi, pe mine mă frământă astea, mă rod... nu se poate artă fără migăleală... Cu vremea îţi cresc tot mai mult scrupulele de conştiinţă... Dac-o să îmbătrânesc, ştii cum să-mi ziceţi? Să-mi ziceţi Moş virgulă! ..."[4]

Prin "interpuncţie", I.L.Caragiale înţelege punctuaţia din interiorul frazei, pe care o consideră "gesticulaţia gândirii" – şi care care realizează ferecătura, lacătul scrierii – adică: ceva propriu al autorului, încuiat de el însuşi, exprimându-l pe el însuşi. Dezinteresul nostru pentru punctuaţie este alarmant: gândiţi-vă, stimaţi cititori, că limba română are substantivul – dar, dacă vrem să formăm verbul, nu prea avem cum: "a punctua" este un neologism specializat mai degrabă în discurs, cu sensul "a răspunde punct cu punct", "a puncta". Mai la îndemână ne-ar fi "a ponctua", după limba franceză. Şi în această situaţie se reflect acest dezinteres – deşi, iată, de la Ion Helliade-Rădulescu la I.L.Caragiale s-a subliniat importanţa virgulei în scriere.

Caragiale însuşi are, apoi, foarte multe grafii neconvenţionale ce fac, în intenţia sa, "ferecătura" frazei sale: vocale duble pentru rostirea prelungită, cuvinte despărţite în silabe, etc. Trebuie să dăm exemple din ediţiile sale, făcute de el însuşi – pentru că în ediţiile noastre actuale aceste grafii sunt netezite după normele lingviştilor. Întreaga noastră literatură clasică ne însoţeşte prin timp, pe noi şi pe copiii, nepoţii, strănepoţii noştri – aşa cum i-a însoţit şi pe părinţi, etc., prin *editori*, care se supun normelor *specialiştilor* – ori prin specialişti care impun editorilor norme: luaţi-o cum vreţi, e un „palindrom" existenţial la urma urmei – dar observaţi, rogu-vă, că responsabilitatea este difuză, vina de „atimie" (profanare, cum spunea Conu' Iancu la 1892) nu mai poate fi aplicată strict cuiva: este a tuturor – şi a nimănui. E o stare de coşmar – şi vom persista dând în continuare exemple pentru a arăta că atât viaţa cât şi opera lui Eminescu se cosmetizează cu sistem, sunt ţinute ca într-un adevărat infern mereu contemporan cu noi... Parcă ne-ar aştepta, parcă-l ajungem tot citindu-l şi recitându-l.

[1] I.L.Caragiale: "Ironie", în: Mihail Eminescu: *Diverse*. Cu o prefaţă de I.L. Caragiale, Iaşi, Edit, Şaraga, f.a., p.X.
[2] Idem, Ibidem, p. XIII-XV.
[3] O.III, p. 267.
[4] Octavian Goga: Precursori. Cu un portret inedit de Camil Ressu Cultura Nationala 1930, p. 73.

"Dac-o să îmbătrânesc, ştii cum să-mi ziceţi? Să-mi ziceţi Moş virgulă! ..."

O revistă are, în mod logic, un program estetic propriu. În schimb tendinţa scriitorilor actuali – incitaţi de tehnica ultramodernă – este să trimită acelaşi text la cât mai multe publicaţii. Ceea ce nivelează peisajul revuistic până la omogenizarea totală. De aceea, îi anunţăm pe colaboratorii noştri că *Argeş* nu publică decât texte originale, care nu au apărut iniţial în volume, reviste etc., iar textele nu le primeşte decât în format electronic, cu diacritice.

Număr ilustrat cu picturi de I. Andreescu şi imagini din arhiva foto M.Ş.V.

Ferma (II)

(urmare din p. 21)

Stau în pragul porţii cu cufărul pe umăr. Ca viţelul la poarta nouă.

- Eşti bolnav?
- Niciodată n-am fost mai sănătos.
- Te-au dat afară?
- Am plecat că aşa am vrut.
- Bine! Avem treabă!

Mama era gata să leşine.

- Copile, copile....
- Lasă-l, fă, în pace!.... Pune mîna pe lopată, băiete!

Sosisem la timp. Toată curtea era un şantier. Cărămizi, tîmplărie, grămezi de piatră şi de nisip, gropi pentru var stins. Mîine vor demola casa veche, ca s-o construiască pe cea nouă. Hotărîrea fusese luată de cînd fusese tata la mine. Nu se cuvenea ca mireasa să fie primită în casa aia veche care de-abia se mai ţinea aplecată pe-o rînă.

Am dormit ultima noapte în casa copilăriei. În noaptea aia mi-am retrăit întreaga viaţă. Zi de zi, clipă de clipă.

Merg de-a buşilea. Rostesc primele silabe. Mă ridic din patru labe în două picioare. Sug la sînul mamei. Sunt înţărcat. Mă duce-n cîrcă tata. Mă leagănă-n copaie. Fac gîlci şi rîie. Vine popa cu botezul. Ciocnim ouă roşii. Trag mîţa de coadă. Ascult poveşti. Sunt Făt-Frumos, răpun balaurul, călăresc un cal înaripat, o salvez pe Ileana-Cosînzeana, fur apă neîncepută de unde se bat munţii-n capete, o răpun pe Muma-Pădurii şi Zmeul-Paraleu, tai nouă capete ale reptilei care aruncă foc pe nări, o peţesc pe fata de împărat. Pasc oile, duc vaca pe islaz, culeg flori, ciuperci în pădure, adun zarzăre, scutur dude, mă încearcă primii fiori de iubire.... Dragostea mea, fata din vecini. Tudora. Ne dezbrăcam şi ne scăldam în piua de apă pentru bobocii de rață. Și mă miram că undeva nu suntem la fel. Și ne spălam chiar acolo unde era mirarea mea. Ne dibuiam. Ne pipăiam.... Și totul se estompează și amintirile se scurg din memorie.

Și ajung la școală. Cu o traistă mare pe umăr, o tăbliță, un condei, un abecedar, o carte de aritmetică cu tabla înmulțirii.... "O mic de mînă, O mic de tipar, O mare de mînă, O mare de tipar, O-i, Oi.".."Cîmpul alb, oile negre cine vede nu le crede... Cine le paste le cunoaște....". "1 * 1 = 1, 1*2 = 2, 1*3 = 3...." "Am o călimară, plină cu cerneală, ce culoare vrei?", "Trăiască Regele, în pace și onor!", "Sănătate, Majestate, toți străjerii papă-lapte!....", "Înger, îngerașul meu. Ce mi te-a dat Dumnezeu,... Eu sunt mic, tu fă-mă mare. Eu sunt slab, tu fă-mă tare...."

Șapte clase primare. Cufărul cu care a făcut tata armata. Și războiul tot. cu el am intrat pe poarta de pe necunoscutele drumuri ale lumii.

Azi noapte m-am regăsit. M-am retrăit. Din tot ce am fost, n-a mai rămas decît o vagă amintire. Pe care vreau s-o șterg din memorie. Voi pleca din nou. Pe aceeași poartă. Cu același cufăr. În altă lume. Alți oameni. Alte existențe. Voi lua totul de la început. Deocamdată trebuie să demolăm vechea casă. Din care să mă salvez pe mine.

Casa în care m-am născut. În care am tras prima gură de aer. În care am supt întîile picături de lapte. În care am rostit primele silabe.

Florile din fereastră. Busuiocul de la icoane. Ștergarele de pe pereți. Lampa din cui. Candela. Firida. Soba. Mirosul de gutui. De boabe coapte. Drobul de sare.

Sus pe creastă. Cocoșul de tablă. Ruginit. Găurit. Voiam să zboare. Ca să ne poarte casa prin nori. Îl dobor cu muchia securii. Țipă ascuțit. Cade de pe streașină. Se clatină în iarbă. Rămîne înțepenit. Albatrosul ucis. L-am omorît. În mine....

E curtea plină de lume. S-au adunat toți vecinii. Și mulți de pe alte uliițe. Cînd se surpă o casă, este un eveniment pentru tot satul. Dispare ceva din inima lui....

De obicei, prima lovitură trebuie s-o dea stăpînul. Sau moștenitorul. De data asta, fiul cel mare. Eu....

Ăla cine e?

Ăla!....

Mulți nu mă recunosc. Dar tot au auzit de mine. Se țeseau fel de fel de povești. Ăla dus în lume.... Chiar el!.... Ridic toporul. Parc-ar fi să-mi crăp capul.... Lemnul geme, scîrțîie, crapă, se vaietă.... încă o dată.... Și încă o dată.... Securea se înfige adînc în acoperișul de șindrilă.... Și dau. Și dau. Și dau.... Parcă pentru asta m-aș fi întors, să-mi tai rădăcina copilăriei.... Să mă dărîm pe mine...

Revista **ARGEŞ** poate fi procurată şi prin comandă directă la sediu, cu plata ramburs, cheltuielile de expediţie fiind suportate de către expeditor. **IMPORTANT!** Vă puteţi abona pentru anul 2013, costul abonamentului fiind de 42 lei/an. Plata se face prin mandat poştal pe numele CRISTINA LINTESCU, Centrul Cultural Piteşti, Casa Cărţii, Piteşti, O.P. 1, cod 110013. Tel.: 0248/219976, 216348, fax: 210068.
e-mail: revista_arges@yahoo.com.
Revista de cultură ***Argeş*** poate fi procurată în Bucureşti de la librăria Muzeului Literaturii Române.

ARGEȘ
● **Revistă lunară de cultură**
● Apare sub egida **Consiliului Local**, a **Primăriei Piteşti** şi a **Uniunii Scriitorilor din România**
● Editată de **Centrul Cultural Piteşti**
● Membră **ARIEL**

Senior editor: **CALINIC, Arhiepiscop al Argeşului şi Muscelului**
Redactor-şef: **DUMITRU AUGUSTIN DOMAN** (augustindoman@yahoo.com, http://www.blogdoman.blogspot.com)
Consilieri editoriali: **NICOLAE OPREA, MARIN IONIŢĂ**
Secretar de redacţie: **SIMONA FUSARU** (s_fusaru@yahoo.com, http://www.fusaru.blogspot.com).
Redactori: **MARIANA ŞENILĂ-VASILIU, MIRCEA BÂRSILĂ, AUREL SIBICEANU**

Redacţia: Piteşti, Casa Cărţii, Centrul Cultural Piteşti; **http:** www.centrul-cultural-pitesti.ro; **e-mail:** revista_arges@yahoo.com
tel.: 0248/216348, 219976
fax: 210068
ISSN: 1221-2350
Tiparul executat la SC Argeşul liber SA
ARG PRESS

Fiecare autor care semnează în revista **ARGEŞ** răspunde moral şi juridic de conţinutul afirmaţiilor sale. Textele şi fotografiile aduse în redacţie nu se înapoiază.

eveniment